

Tristero > AN / Attempts on Her Life

De vertellers in AN/ Attempts on Her Life van de Brusselse groep Tristero hebben het over 'An' als over een merk, maar het product is telkens anders. Nu eens blijkt ze een knappe stoot, dan weer een kille terroriste.

Een vrouw als een echopot

Wat doe je met een stuk waarvan het titelpersonage nooit zelf te zien is en in zeventien scènes zelfs telkens iemand anders lijkt? Dat mysterie mooi uitspelen en de rest aan het publiek laten, kiest Tristero.

Valt de theatergeschiedenis te beschrijven als een steeds verder afkalvend logisch verhaal met steeds minder duidelijke rollen, dan is *Attempts on Her Life* van de Engelse auteur Martin Crimp net geen eindpunt. Steeds nieuwe vertellers hebben het over een 'An' als over een merk, maar het product is telkens anders. Nu eens blijkt ze een knappe stoot met verende goudlokken, dan weer een oorlogsslachtoffer of een kille terro-

riste. Ze is alles en niks, op het religieuze af. Volgens haar ouders, door Tristero opgevoerd als een uitgestreken stukje *In de gloria*, zou hun (dode?) dochter zelf ooit beweerd hebben dat ze "een scherm" was. Dat lijkt nog het dichtste bij de waarheid: An is geen vrouw, maar het beeld van wat anderen van haar maken. Hun xenofobie, hun geilheid, hun schuldgevoel: alles projecteren ze op haar. Het enige decorstuk is hier dan ook een dik, tv-vormig projectievlak, waarop de open verbeelding van de tekst af en toe concreet ingevuld wordt, zoals met een rottend pakje vlees.

In de boeiendste scènes van *AN/Attempts on Her Life* ligt de focus echter niet op de ongreepbare An, maar op de jagers zelf: de zoekende vertellers, de vijf acteurs. Zo ont-

popt Tristero zich aan het slot tot een zoekende sekse, in ere voor god An. Meteen daarop toont die healing haar ware gezicht, zoals alles onder Crimps tekst uiteindelijk neerkomt op geweld en eigentijdse vervreemding. Verbouwereerd blijven de vertellers achter, een onbeholpen, onheimliche absurditeit waar deze Brusselse groep nog steeds het best in is.

Zo vinden de makers dan toch een standpunt tegenover deze tekst, die zo bijzonder en tegelijk zo moeilijk ensceeneerbaar is omdat hij zelf al zoveel perspectieven biedt. *AN/Attempts on Her Life* toont An helder als een echopot: een zwart gat waarin je vooral je eigen ontredde terug hoort. (WH)

www.tristero.be

☆☆☆

Toneelhuis > Winterverblijf

☆☆

Onze Vader op het toneel

In haar eerste grotezaalproductie verbindt Lotte Van den Berg haar aloude interesse voor pogingen van mensen om tot elkaar te komen met het afgesneden zijn van iets hogers. Maar wat is dat iets in het Niets?

Winterverblijf begint als een re-enactment van de performance in deSingel waarmee Jozef Van den Berg, theatermaker en Lottes vader, in 1989 voorgoed van de scène stapte en later in een hut ging wonen. Na een bandje met zijn afscheidrede doet Dirk Roofthoof die nog eens live over. Meteen actualiseren zich die grenzen tussen 'waar' en 'gespeeld', die zowel vader in zijn speech aanhaalde, als zijn dochter in haar trage stilteoneel graag aftast. Is dit nog theater, is een vraag die Lotte Van den Berg altijd oproept.

En hier meer dan ooit. *Winterverblijf* is, tussen de houten coulissen die de acteurs bij aanvang zelf uitschuiven, een lang uitgesponnen beweging van overstekende acteurs, onwennigheid met thee, plots verspringend licht en half aangezette operaliederen tegenover de diepe keelzang van Sainkho Namtchylak. De spelers vormen in hun schijnbare ongedwongenheid de eenzame zielen van altijd bij Van den Berg,

maar staan hier ook voor meer. Voor kinderen Gods zonder Vader, die zich opnieuw oefenen in ontwend ceremonieel.

Dat was de uitdaging van *Winterverblijf*: peilen wat spiritualiteit kan bijbrengen in het zoeken van elk mens naar zijn plek in de wereld. Even raakt dat wanneer Marlies Heuer poses van onherbergzaamheid en klassiek lijden aanzet als op een oud katholiek schilderij. Maar waar zich dat verder in de voorstelling lijkt te verengen tot een familieportret waaruit de vader (Roofthoof) zich heeft weggescheurd, krijgt het iets anekdotisch en drijft de voorstelling uiteen in wiegende schotsen. Er ontbreekt een richting van betekenis.

Zo schuift *Winterverblijf* langzaam naar de jammere kant van de grens met het niets, en dat maakt het slotbeeld ongewild onwaarachtig en waanwijs: een theaterzaal vergeleken met een kerk, rond de verwachting dat er iets zal opschuiven dat iedereen verenigt. Maar het enige wat hier deelbaar blijkt, is het gezucht en het gepuf in de zaal.

Waar Jozef Van den Berg theater maakte dat 'zichzelf ophief', zie je hier een te werkelijk gebleven oefening. (WH)

Tot 22/12, Bourla, Antwerpen, daarna op tournee tot 13/2, www.toneelhuis.be.

De spelers zijn eenzame zielen, zoals altijd bij Lotte Van den Berg. Het zijn kinderen Gods zonder Vader.

Piet Arfeuille > Tagestöter

☆☆☆

Grote mythes mogen weer

Misschien ligt het aan de donkere kersttijden. Opvallend veel voorstellingen bekijken de dingen ineens erg metafysisch. Meer dan naar mensen peilen ze naar dé mens, nietig tegenover God en de dood. Duidlijkste voorbeeld is Tagestöter van Piet Arfeuille.

DOOR WOUTER HILLAERT

Ze liggen uitgeteld op de grond, de ene naakt. Beiden met het hoofd onder een molshoop. Gevelde lijken na een bombardement? Kieskeurige zonnekloppers? Het zijn *tagestöter*, zo helpt de titel: tijddoders, lanterfanter. Eentje plooit zich langzaam recht, klopt zijn kleren af en komt in de micro tekst en uitleg geven. Zijn stem is die van een uitgebluste *preacher*, hoewel warm. "Jl, ijdel is het leven. De ene mens komt, de andere gaat, en nooit zullen ze elkaar kennen. Alles wat nieuw lijkt, is er al lang geweest. Waarom moeite doen?"

Minder existentieel zal Geert Vaes, acteur bij Fabre, nooit het woord nemen. Zijn zoektocht wisselt tussen vergeefse wijsheid zoeken en de genotsdrift van de Griekse epicuristen: als het leven zonder zin is, kun je niet anders dan elk moment de dag plukken. Dan weer trekken donkere wolven van cynisme over zijn rede. "Het gelukkigst zijn zij die nooit geboren zijn." Allemaal komt het uit *Prediker*, het meest filosofische deel van de Bijbel.

Waar komt het vandaan, dit directe orakelen waar Vlaamse makers zich anders zo voor hoeden? Ergens past het in de westerse zingevingscrisis die auteurs als Sarah Kane of Michel Houellebecq al langer uitdrukken, maar dit is anders. De toon is niet langer zwart, maar troostrijk. Zo construeren beide acteurs in *Tagestöter* van allerlei *crap* een stemmig stadslandschapje op de braakliggende aarde op scène. Het charmeert: tegen wil en dank toch die menselijke bouw- en verbeeldingskracht. Al zal een aardbeving alles weer teniet doen en gaat daarbij zelfs het staande menspopje midden op de berg aarde neer, de poging blijft. Ecce homo: net niet niks.

Ook breder merk je vandaag in theater steeds minder postmoderne schroom om leven en dood aan te snijden in hun meta-

fysische of zelfs religieuze grootorde. In *Spoon River* van Braakland/ZheBilding passeren enkel gestorvenen, die dichten over het leed van hun leven en de vaak lachwekkende absurditeit van hun dood. Ook *Joe's Ark* van de Roovers gaat niet zomaar over sterven en rouwen. De terminale ziekte van de dochter in Dennis Potters stuk wordt beschouwd in het licht van Gods creatie van mens en dier, onder een bijbelse storm. Waande de twintigste-eeuwse mens zich onaantastbaar groot, hier wordt hij middeleeuws bescheiden.

Al hoeft de ondertoon niet noodzakelijk een memento mori (herinner je dood) te zijn. Eind deze week presenteert het Borgerhoutse Rataplan met werkplaats Kopspel het interculturele project *Genesis*. Daarin vormen scheppingsmythen uit

In het licht van de eindigheid blijken we iets te missen en theatermakers gaan er steeds meer naar op zoek

meerdere culturen de achtergrond voor de individuele verwerkelijkingsverhalen die de anderstalige nieuwkomers op scène doormaakten na hun aankomst in België.

Waar het Westen in de filosofische tweedeling 'hebben/zijn' steeds ingedeeld wordt bij de eerste pool, lijkt de wijzer op theater dus langzaam weer te verschuiven naar het zijn. Wat heb je aan materialistisch bezit als je zelf eindig bent? Wat is er meer in dit leven? In het licht van de menselijke eindigheid blijken we iets te missen en theatermakers gaan ernaar op zoek. Wat ze zullen vinden? De waarheid over de zin van het leven waar *Tagestöter* op uitkomt, relativeert: "Naar Gods bedoeling is het leven eenvoudig, maar de mens haalt zich van alles in het hoofd."

Tagestöter, 19-20/12, ccBe, Berchem en 21-22/12, Kortrijk, www.wettenvankepler.nl. *Genesis*, 20-23/12, Rataplan Borgerhout, www.rataplantvzw.be.

KVS PRESENTEERT I.S.M. DE MORGEN

MUZIEKTHEATER
IN EEN ECHE
KERSTSFEER

**SINGHET
ENDE
WESET
VRO**

DECEMBER 2007
27 28 29 — 20:00
30 — 15:00

"Singhet is geen ordinaire zangstonde geworden. Bijna nooit moet het spel baan ruimen voor de zang, ook al wordt die keer op keer uitstekend gebracht."
Knack

INFO + TICKETS
02 210 11 12
WWW.KVS.BE

ARDUINKAAI 9 1000 BRUXSEL
Q. AUX PIERRES
DE TAILLE 9

